

นโยบายทรมัปี 2.0 กับการค้าระหว่างประเทศของไทยภายใต้ภูมิทัศน์ใหม่

วิเชียร แก้วสมบัติ
ศูนย์พยากรณ์เศรษฐกิจและธุรกิจ
มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

บทนำ

การเลือกตั้งประธานาธิบดีสหรัฐฯ ในปี 2567 ที่ผ่านมานับเป็นการกลับมาทวงบัลลังก์ของอดีตประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ ซึ่งพร้อมดำเนินนโยบายกีดกันทางการค้าฉบับ 2.0 อย่างเข้มข้นอีกครั้ง โดยการรุกรืบของแนวนโยบาย "อเมริกาต้องมาก่อน" นี้ มีแนวโน้มที่จะปั่นป่วนภูมิทัศน์การค้าโลก และส่งผลกระทบต่อหุ้นส่วนทางการค้าสำคัญของสหรัฐฯ อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความสัมพันธ์ที่ตึงเครียดกับจีน ซึ่งอาจขยายวงผลกระทบมาถึงประเทศที่มีการค้ากับทั้งสองชาติอย่างไทยด้วย

ภายใต้สภาพแวดล้อมใหม่ที่กำลังเปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว บทความเรื่อง "นโยบายทรมัปี 2.0 กับการค้าระหว่างประเทศของไทยภายใต้ภูมิทัศน์ใหม่" มีความพยายามที่จะวิเคราะห์ให้เห็นผลกระทบในหลากหลายมิติที่ภาคธุรกิจและอุตสาหกรรมไทยจะต้องเผชิญ ทั้งความเสี่ยงและผลกระทบโดยตรงจากมาตรการขึ้นกำแพงภาษี ความท้าทายที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงในห่วงโซ่อุปทานโลกไปจนถึงโอกาสใหม่ๆ ที่อาจเกิดขึ้นจากปฏิสัมพันธ์ทางการค้าที่กำลังจะถูกเขียนขึ้นใหม่ เพื่อเตรียมความพร้อมและแสวงหาแนวทางการปรับตัวที่เหมาะสมต่อไป

ผลกระทบทางตรงจากนโยบายทรมัปีต่อการส่งออกสินค้าไทย

นโยบายกีดกันทางการค้าและมาตรการขึ้นภาษีนำเข้าของสหรัฐฯ ภายใต้การนำของประธานาธิบดีทรัมป์ จะส่งผลโดยตรงให้การส่งออกสินค้าของไทยไปยังสหรัฐฯ ซึ่งเป็นตลาดใหญ่อันดับ 1 ของไทย ปรับตัวลดลงอย่างมีนัยสำคัญจากประมาณการของศูนย์พยากรณ์เศรษฐกิจและธุรกิจ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย คาดการณ์ว่า หากสหรัฐฯ ปรับขึ้นภาษีนำเข้าสินค้าจากไทยเพิ่มอีก 10% จะทำให้มูลค่าการส่งออกของไทยลดลงถึง 108,714 ล้านบาท คิดเป็น -1.03% ของการส่งออกทั้งหมด และ -0.59% ของ GDP ในปี 2568

ในจำนวนนี้ กลุ่มสินค้าสำคัญที่จะได้รับผลกระทบรุนแรงที่สุด ได้แก่ เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (-25,480 ล้านบาท), เครื่องจักรกลและส่วนประกอบ (-18,082 ล้านบาท), อาหารแปรรูปและเครื่องดื่ม (-11,812 ล้านบาท), ยานพาหนะ (-9,799 ล้านบาท) และยางและผลิตภัณฑ์ยาง (-8,172 ล้านบาท) ตามลำดับ (ดูตารางที่ 1) ซึ่งล้วนเป็นอุตสาหกรรมที่มีสัดส่วนการพึ่งพาดตลาดสหรัฐฯ ในระดับสูง รวมทั้งเป็นภาคการผลิตที่มีบทบาทสำคัญในการสร้างมูลค่าและการจ้างงานในประเทศอีกด้วย

ผลกระทบเชิงลบดังกล่าว ยังเป็นไปในทิศทางเดียวกับการศึกษาความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏแบบปรับมาตรฐาน (Normalized Revealed Comparative Advantage: NRCA) ที่แสดงให้เห็นว่า หลายกลุ่มสินค้าสำคัญ

ของไทยยังมีความได้เปรียบในตลาดสหรัฐฯ อยู่ในระดับสูงเมื่อเทียบกับประเทศคู่แข่งอย่างจีน นั่นหมายความว่า นโยบายปกป้องอุตสาหกรรมในประเทศของสหรัฐฯ น่าจะมีแรงจูงใจที่จะพุ่งเป้าไปยังสินค้ากลุ่มนี้ของไทยเป็นพิเศษ ซึ่งเท่ากับเป็นการซ้ำเติมผลกระทบที่ไทยจะต้องแบกรับให้หนักขึ้นไปอีก

อย่างไรก็ดี การชะลอตัวของการส่งออกไปตลาดสหรัฐฯ ยังอาจทวีความรุนแรงมากขึ้น หากนโยบายการค้าของสหรัฐฯ นำไปสู่การตอบโต้จากประเทศคู่ค้าอื่นๆ ซึ่งจะขยายวงสงครามการค้าออกไปในระดับภูมิภาคหรือระดับโลก และเพิ่มความเสี่ยงต่อภาวะถดถอยของเศรษฐกิจสหรัฐฯ ที่จะฉุดรั้งการส่งออกของไทยตามไปด้วย

ตารางที่ 1 ผลกระทบจากการปรับขึ้นภาษีนำเข้าของสหรัฐฯ อีก 10%

อันดับ	กลุ่มสินค้าออก	มูลค่าการส่งออกไปยังตลาดสหรัฐฯ		ขนาดของผลกระทบ	
		2025F-กรณีฐาน	2025F-ทรมัปี	(ล้านดอลลาร์)	(ล้านบาท)
1	อุปกรณ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์	20,358	19,630	-728	-25,480
2	เครื่องจักรกลและส่วนประกอบ	11,789	11,272	-517	-18,082
3	อาหารแปรรูปและเครื่องดื่ม	3,276	2,938	-337	-11,812
4	ยานพาหนะ	3,411	3,131	-280	-9,799
5	โลหะสามัญและผลิตภัณฑ์จากโลหะ	2,999	2,744	-255	-8,920
6	ยางและผลิตภัณฑ์ยาง	6,510	6,277	-233	-8,172
7	อื่นๆ	10,150	9,395	-756	-26,449
รวม		58,493	55,387	-3,106	-108,714

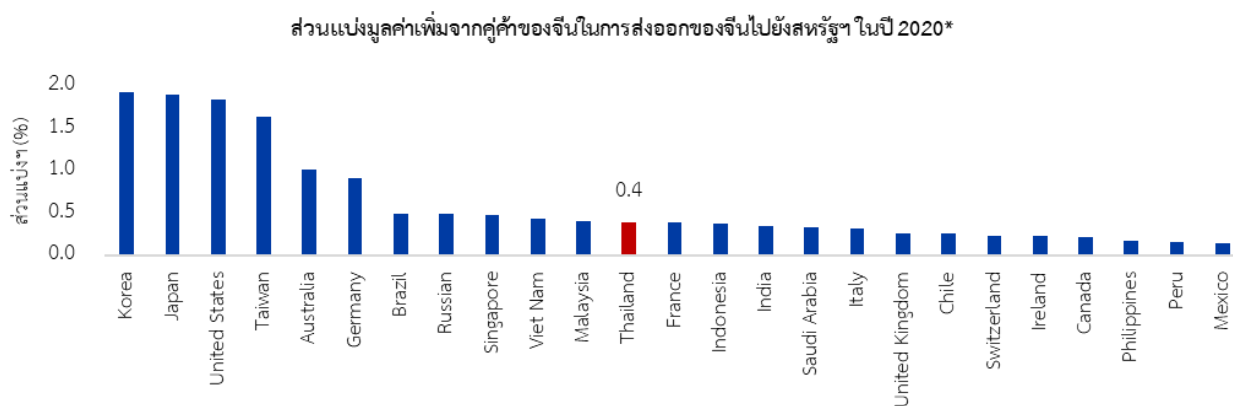
ที่มา: TradeMap คำนวณโดยศูนย์พยากรณ์เศรษฐกิจและธุรกิจ ม.หอการค้าไทย

ผลกระทบทางอ้อมจากห่วงโซ่การค้าระหว่างสหรัฐฯ-จีน

การเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ในความสัมพันธ์ทางการค้าระหว่างสหรัฐฯ กับจีน โดยเฉพาะอย่างยิ่งความพยายามในการแบ่งขั้ว (Decoupling) หรือการตัดขาดความเชื่อมโยงห่วงโซ่อุปทานระหว่างกัน จะส่งผลกระทบต่อระบบการค้าโลก รวมถึงการส่งออกสินค้าของไทยซึ่งเกี่ยวพันกับทั้งสองชาติ ผ่านการเป็นส่วนหนึ่งของห่วงโซ่มูลค่าโลก (Global Value Chains)

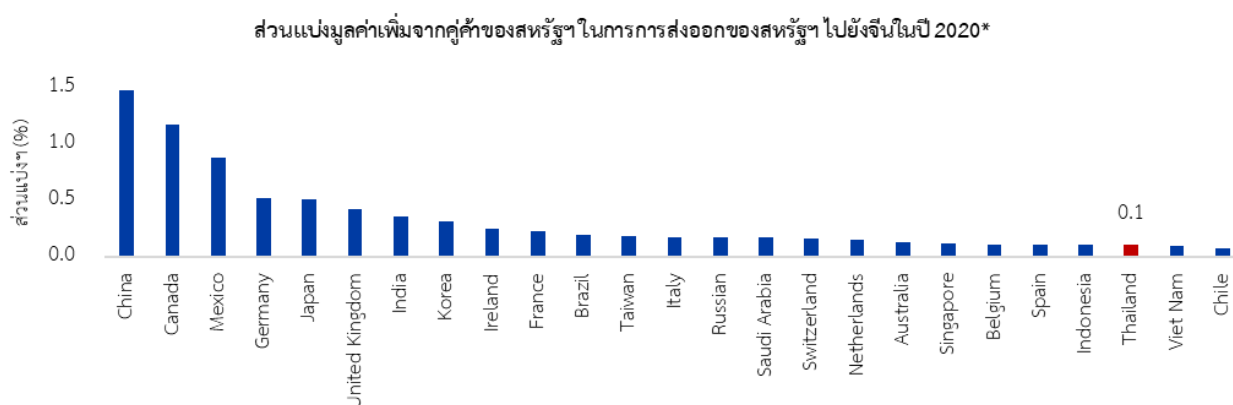
จากการประเมินสัดส่วนการพึ่งพาดตลาดสหรัฐฯ ของ GDP ไทย โดยใช้ฐานข้อมูล OECD Inter-Country Input-Output (ICIO) พบว่า เกือบ 8% ของ GDP ไทยในปี 2563 มาจากห่วงโซ่การค้าและบริการกับสหรัฐฯ ทั้งทางตรงและทางอ้อม ดังนั้นหากมีปัจจัยภายนอกมากระทบกระเทือนการค้าในห่วงโซ่นี้ ย่อมหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่เศรษฐกิจไทยจะโดนกระหน่ำไปด้วย ตัวอย่างเช่น หากสหรัฐฯ ขึ้นภาษีนำเข้าสินค้าสำเร็จรูปจากจีนสูงถึง 60% ดังที่ทรมัปีหาเสียงไว้ ความต้องการสินค้าจีนในสหรัฐฯ จะลดลงกว่า 350,660 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ หรือ -59% เมื่อเทียบกับเมื่อไม่มีการปรับขึ้นภาษี เมื่อพิจารณาว่าสินค้าส่งออกของจีนไปยังสหรัฐฯ มีสัดส่วนวัตถุดิบจากไทยเป็นส่วนประกอบอยู่ราว 0.4% ของ GDP (ดูภาพที่ 1) การลดลงของการส่งออกจีนในครั้งนี้ จึงมีนัยว่าจะทำให้การส่งออกวัตถุดิบไทยที่เชื่อมโยงอยู่ในห่วงโซ่อุปทานจีน-สหรัฐฯ สูญหายไปเป็นมูลค่า 1,403 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ หรือราว 49,105 ล้านบาท (ดูตารางที่ 2)

ภาพที่ 1 ส่วนแบ่งมูลค่าเพิ่มจากลูกค้าของจีนในการส่งออกของจีนไปยังสหรัฐฯ ในปี 2563

ที่มา: ฐานข้อมูล OECD ICIO, 2023 Edition คำนวณโดยศูนย์พยากรณ์เศรษฐกิจและธุรกิจ ม.หอการค้าไทย

ภาพที่ 2 ส่วนแบ่งมูลค่าเพิ่มจากลูกค้าของสหรัฐฯ ในการส่งออกของสหรัฐฯ ไปยังจีนในปี 2563

ที่มา: ฐานข้อมูล OECD ICIO, 2023 Edition คำนวณโดยศูนย์พยากรณ์เศรษฐกิจและธุรกิจ ม.หอการค้าไทย

ตารางที่ 2 สรุปผลกระทบของนโยบายทรัมป์ 2.0 ที่อาจมีต่อเศรษฐกิจไทย

รายการ		ขนาดของผลกระทบ		
		มูลค่า (ล้านบาท)	% ต่อการส่งออกรวม	% ต่อ GDP
ทางตรง	การส่งออกสินค้าของไทยไปยังตลาดสหรัฐฯ ลดลง	-108,714	-1.03	-0.59
ทางอ้อม	การส่งออกวัตถุดิบของไทยในห่วงโซ่อุปทานจีน-สหรัฐฯ ลดลง	-49,105	-0.46	-0.27
	การส่งออกวัตถุดิบของไทยในห่วงโซ่อุปทานสหรัฐฯ-จีน ลดลง	-2,653	-0.03	-0.01
รวมทั้งสิ้น		-160,472	-1.52	-0.87

ที่มา: TradeMap คำนวณโดยศูนย์พยากรณ์เศรษฐกิจและธุรกิจ ม.หอการค้าไทย

นอกจากนี้ หากสถานการณ์บานปลายถึงขั้นที่จีนมีการตอบโต้กลับด้วยการเก็บภาษีสินค้านำเข้าจากสหรัฐฯ ในอัตราเดียวกัน วัตถุดิบจากไทยซึ่งคิดเป็น 0.1% ของ GDP (ดูภาพที่ 2) ที่ถูกส่งออกไปยังสหรัฐฯ เพื่อนำไปใช้ผลิตสินค้าส่งออกไปจีน ก็จะได้รับผลกระทบเป็นมูลค่าสูงถึง 75.8 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ หรือ 2,653 ล้านบาท เช่นกัน และถึงแม้

ว่าไทยจะไม่ได้เป็นเป้าหมายโดยตรงของสงครามการค้าระหว่างสหรัฐฯ กับจีน แต่การที่เศรษฐกิจทั้งสองชาติชะลอตัวลง จะทำให้ความต้องการสินค้าไทยในฐานะผู้ส่งออกวัตถุดิบและสินค้าขั้นกลางลดน้อยถอยลงอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

นอกเหนือจากนี้ ความไม่แน่นอนของความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐฯ-จีน ยังอาจบีบให้จีนต้องรับระบายสินค้าเพื่อรักษาสถานะทางเศรษฐกิจ และอาจเบนเข็มเข้ามาตีตลาดในภูมิภาคอาเซียน รวมถึงไทยมากขึ้น โดยกลุ่มสินค้าที่มีความเสี่ยงเป็นพิเศษ ได้แก่ เครื่องจักรกล เพอร์ซิเจอร์และสินค้าเบ็ดเตล็ด อุปกรณ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ โลหะและผลิตภัณฑ์โลหะ และสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม

โอกาสของไทยในการส่งออกสินค้าทดแทนเงินในตลาดสหรัฐฯ

แม้จะต้องเผชิญกับความเสี่ยงและผลกระทบในหลากหลายมิติจากความขัดแย้งทางการค้าระหว่างสหรัฐฯ กับจีน แต่สถานการณ์นี้ในอีกด้านหนึ่ง ก็ได้เปิดโอกาสใหม่ให้แก่ธุรกิจไทยในการเข้าไปชิงส่วนแบ่งตลาดสหรัฐฯ เพื่อทดแทนสินค้าจีนที่ถูกกีดกันการนำเข้า ในอุตสาหกรรมที่ไทยมีศักยภาพและความพร้อมในการแข่งขัน

ผลการวิเคราะห์ดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏแบบปรับมาตรฐาน (NRCA) พบว่า ไทยมีความได้เปรียบทางการแข่งขันเหนือจีนในหลายกลุ่มสินค้าสำคัญ อาทิ เครื่องจักรกลและส่วนประกอบ (ไทยมีค่า NRCA เป็นบวกที่ 0.001254 ขณะที่จีนมีค่าบวกที่ 0.008918 แต่คาดว่าจะลดลงมาก) เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (ไทย 0.001557 vs จีน 0.018160) และยางและผลิตภัณฑ์ยาง (ไทย 0.001410 vs จีน -0.001029) เป็นต้น (ดูตารางที่ 3) ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่เอื้อต่อการขยายส่วนแบ่งตลาดของไทยในตลาดสหรัฐฯ เมื่อสินค้าจีนเสียเปรียบจากการถูกเก็บภาษีนำเข้าสูงขึ้นอย่างมาก

นอกจากนี้ สินค้าไทยในอีกหลายกลุ่มยังมีโอกาสได้ประโยชน์จากแนวโน้มการปรับห่วงโซ่อุปทานออกจากจีนของสหรัฐฯ ถึงแม้ว่าจะยังเสียเปรียบอยู่บ้างก็ตามในปัจจุบัน ได้แก่ ของเล่น เกมส์ และอุปกรณ์กีฬา (ไทยมีค่า NRCA ติดลบเล็กน้อยที่ -0.000122) สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม (-0.000032) รองเท้า (-0.000098) เครื่องเรือนและของตกแต่งบ้าน (-0.000111) และอุปกรณ์ทางวิทยาศาสตร์ -0.000218) โดยพิจารณาจากความสามารถในการเติบโตของตลาด (ดูจากมูลค่าการส่งออกของเงินที่คาดว่าจะลดลง) ประกอบกับระดับความซับซ้อนและมูลค่าเพิ่มที่มากขึ้นของสินค้า ทำให้มีความคุ้มค่าต่อการเร่งยกระดับศักยภาพการผลิตของไทยในสินค้ากลุ่มนี้ เพื่อเข้าไปแย่งชิงโอกาสจากสถานการณ์ดังกล่าว

ดังนั้น การปรับตัวของภาคธุรกิจและอุตสาหกรรมไทย ทั้งในแง่การเตรียมความพร้อมเพื่อบริหารจัดการความเสี่ยงจากผลกระทบทางลบ และการลงทุนพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันในกลุ่มสินค้าที่ไทยมีศักยภาพสูง เพื่อใช้ประโยชน์จากโอกาสทางการค้าใหม่ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้น จึงเป็นโจทย์ที่ท้าทายและมีความจำเป็นอย่างยิ่งในห้วงเวลานี้ อีกทั้งยังจะเป็นการวางรากฐานเพื่อเพิ่มความเข้มแข็งของระบบเศรษฐกิจไทยในระยะยาวอีกด้วย

ตารางที่ 3 สรุปผลการวิเคราะห์โอกาสการส่งออกสินค้าไทยเพื่อทดแทนสินค้าจีนในตลาดสหรัฐฯ

กลุ่มสินค้า	ค่าดัชนี NRCA ในตลาดสหรัฐฯ และมูลค่าตลาด	เหตุผลสนับสนุน
เครื่องจักรกลและส่วนประกอบ (HS 84)	- NRCA ไทย: 0.001254 (บวก) - NRCA จีน: 0.008918 (บวก แต่จะลดลงมาก) - มูลค่าส่งออกจีนที่ลดลง: 76,675 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ	มูลค่าตลาดใหญ่มาก ไทยมีความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบ และไทยมีฐานการผลิตอยู่แล้ว
เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์ (HS 85)	- NRCA ไทย: 0.001557 (บวก) - NRCA จีน: 0.018160 (บวก แต่จะลดลงมาก) - มูลค่าส่งออกจีนที่ลดลง: 44,629 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ	เหตุผลคล้ายกับ HS 84 และไทยมีความพร้อมทั้งในด้านการผลิตและการส่งออก
ยางและผลิตภัณฑ์ยาง (HS 40)	- NRCA ไทย: 0.001410 (บวก) - NRCA จีน: -0.001029 (ลบ) - มูลค่าส่งออกจีนที่ลดลง: 1,002 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ	ไทยมีความได้เปรียบสูง และไทยเป็นผู้ผลิตยางรายใหญ่ของโลก
ของเล่น เกมส์ และอุปกรณ์กีฬา (HS 95)	- NRCA ไทย: -0.000122 (ลบเล็กน้อย) - NRCA จีน: 0.007299 (บวก แต่จะได้รับผลกระทบมาก) - มูลค่าส่งออกจีนที่ลดลง: 37,975 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ	มูลค่าตลาดใหญ่มาก และไทยมีโอกาขยายการผลิตและส่งออก
สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม (HS 61)	- NRCA ไทย: -0.000032 (ลบเล็กน้อย) - NRCA จีน: 0.003487 (บวก แต่จะได้รับผลกระทบมาก) - มูลค่าส่งออกจีนที่ลดลง: 7,222 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ	มูลค่าตลาดรวมมีขนาดใหญ่ และไทยมีประสบการณ์และมีฐานการผลิตอยู่แล้ว
รองเท้า (HS 64)	- NRCA ไทย: -0.000098 (ลบเล็กน้อย) - NRCA จีน: 0.002026 (บวก แต่จะได้รับผลกระทบมาก) - มูลค่าส่งออกจีนที่ลดลง: 15,578 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ	มูลค่าตลาดรวมมีขนาดใหญ่ และไทยมีประสบการณ์ทั้งในการผลิตและการส่งออก
เครื่องเรือนและของตกแต่งบ้าน (HS 94)	- NRCA ไทย: -0.000111 (ลบเล็กน้อย) - NRCA จีน: 0.006715 (บวก แต่จะได้รับผลกระทบมาก) - มูลค่าส่งออกจีนที่ลดลง: 14,066 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ	มูลค่าตลาดใหญ่ และไทยมีทักษะในการผลิตเฟอร์นิเจอร์ไม้
อุปกรณ์ทางวิทยาศาสตร์ (HS 90)	- NRCA ไทย: -0.000218 (ลบเล็กน้อย) - NRCA จีน: -0.002334 (ลบ และจะได้รับผลกระทบมาก) - มูลค่าส่งออกจีนที่ลดลง: 8,097 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ	มูลค่ามีตลาดใหญ่ และถึงแม้ไทยยังเสียเปรียบ แต่กำลังเร่งพัฒนา

ที่มา: วิเคราะห์โดยศูนย์พยากรณ์เศรษฐกิจและธุรกิจ ม.หอการค้าไทย

บทสรุป

การกลับมาเข้ามามีอำนาจอีกครั้งของประธานาธิบดีทรัมป์ พร้อมชุดนโยบายเศรษฐกิจและการค้าแบบกีดกันอย่างเข้มข้น (หรือนโยบายทรัมป์ 2.0) โดยเฉพาะกับจีนซึ่งเป็นคู่แข่งที่สำคัญ ได้ส่งสัญญาณอันตรายว่าระบบการค้าโลกกำลังจะเข้าสู่ช่วงเวลาแห่งความไม่แน่นอน โดยจะส่งผลกระทบอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ต่อประเทศต่างๆ ที่มีการค้ากับสหรัฐฯ และจีนอย่างหนาแน่น ซึ่งไทยก็เป็นหนึ่งในนั้น

ภายใต้สถานการณ์ดังกล่าว สิ่งไทยต้องเผชิญในช่วงข้างหน้านี้ได้แก่ ผลกระทบเชิงลบจากมาตรการขึ้นภาษีนำเข้าของสหรัฐฯ ซึ่งคาดว่าจะลดมูลค่าการส่งออกสินค้าไปยังตลาดอเมริกาลงอย่างกว่า 1 แสนล้านบาท ขณะเดียวกัน

ก็จะได้รับผลสะท้อนผ่านความเชื่อมโยงของห่วงโซ่อุปทานกับเงินในมูลค่าสูงเกือบ 50,000 ล้านบาทอีกด้วย ยิ่งถ้าความขัดแย้งทางการค้านี้ยกระดับขึ้นจนเกิดการเดินหน้านโยบายแยกขั้วทางเทคโนโลยีจริง ก็จะเป็นภาวะคุกคามต่อภาคที่เกี่ยวข้องกับการผลิตชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์โดยตรงอีก

อย่างไรก็ตาม จากการวิเคราะห์ความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบในการแข่งขัน ก็ยังมีกลุ่มสินค้าของไทยหลายกลุ่มที่มีศักยภาพในการเข้าไปชิงส่วนแบ่งตลาดในสหรัฐฯ และใช้ประโยชน์จากความพยายามของสหรัฐฯ ในการลดการพึ่งพาสินค้าและชิ้นส่วนจากจีน ไม่ว่าจะเป็นในภาคเครื่องจักรกล อิเล็กทรอนิกส์ ยานยนต์ หรือแม้แต่สินค้าบริโภคอย่างสิ่งทอ เฟอร์นิเจอร์ ของเล่น ฯลฯ แต่ทั้งนี้ภาครัฐและภาคเอกชนของไทย ก็จำเป็นต้องเร่งเดินหน้าปรับตัวและพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน เพื่อที่จะยกระดับคุณภาพสินค้าและบริการ ปรับโมเดลธุรกิจให้สอดคล้องกับแนวโน้มใหม่ๆ รวมถึงผลักดันการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีที่จำเป็นสำหรับอุตสาหกรรมเป้าหมายในอนาคต